

10-7419381
IZMJENJIVANJE SUNCA I KIŠE
(izvještaj s izleta u život)

Alojz MAJETIĆ

Pijesak.
Kamen se drobi.
Alius kaže: kakav je to pijesak kad je kamen?
Cerimo se.
Sunce se rasplazilo po kamenu. Ono isijava u nas žeravice.
Vjedrina siše znoj iz naše utrobe. Oči nam nagrižene slanoćom.
Cigani leže pod bukvom. Gledaju nas.
Pa se razvlele i spavaju.
Psi grizu zrak i promašuju muhe. Jer je zrak nesimetričan zbog vrućine.
Ive moltovivačira.

Pod nogama zemlja i zgažene vodostajblike.
Posipavamo lindanom krumpirovu zlaticu.
Uđiemo prab, ali nam nije ništa.
Babe nas uvjeravaju, da će od tog praba sve sagnjiliti.
Babe su izračunale, da jedna zlatica izleže četiri milijuna jaja.
Babe laju
Kao krdo pasa.
Težak je posao s babama.
Penzioneri su znatiželjni.
Svi gledaju u naš stroj. Stalno ispituju.
Šefica vidi da joj gledamo koljena ali ih ne sakriva.
Podjetinjiti smo se. Urlamo na djevojke.
Rad je i protiv sramežljivosti.

Noćas na »Lovačkom domu.
Ne pokušavamo ići plesati. To je napredak.
To je jedan stepen tvrdoumskosti plus.
Alius popušta cigaretu, pa mu se vrti u glavi.
Lukiüs ga zeza, da je dobio sunčanici gledajući mjesec.
Pod kraj se raspoloženje kvari.
Odgegame. Ukrevetimo se.
Muči me: zašto V. nije došla k nama.
Sjećam se: mi goli, a kraj nas rijeka. Sa V. sam imao ipak jedan najugodniji ženomuški dugostisak.
Sanjam:
Pjeskolom. Rasprskava se kamen. Puca lijepo i obilno. Nastojim ga udariti tako da se mrviti što više. Uspjeva mi.
Sunce je prilično poludilo.
Zbog toga nas ubvati crkavica.
Ležimo kao cigani pod bukvom.
Danas rastovarujemo vagon flaša za kiseljenje. Tj. 4700 komada. Veličine različite. Okrugle.
Rabitičnih kostiju.
Mislim flaše.
Slama ima jednak miris.
Vlažna je i flaše su podrumasto mokrobladne.
Stepenice su visoke desetak metara.
Skladistaš ima brzogetimno iznad oka. I vrlo čvrsto lice.
Mi mrzimo ljude koji imaju paradajzaste i mrtvoipubalske glave.
Ustanovili smo da se Ive prolajavio, kad se Alius prokurvao.
Ivu zežamo da je Viva Zapata, pa urličemo meksikanasto i zbornu recitiramo sočnu psovalicu.
Lukiüs se čudno smije od lani, kad smo radili na pilani.
Fizički rad oblikuje posebne osobine. Svi smo postali čudaci, nikoga se ne bojimo.
Koliko ćemo danas zaraditi?
Asfalt je svježokišan i obasan svjetiljkama.
Hladna noć je.

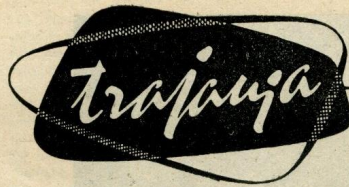
Mi malo gore. Samo dva metra.
Čekamo letuću miliciju. Sofer nas ne će uzeti na kamion dok letića ne prođe.
Crna limuzina proavioni, kraj naših pet osjetila:
Ide na more.
Unutra je sombrero.
Kupi mi sombrero.
Kupi mi plavo more.
Kupi mi sunčevog pigmenta.
Kupi mi pinu zjenicu oblika.

Žile zbog velikog prometa narasle. Pune krvi.
Možak zbog male upotrebe zaradao.
Umor kad se premjesti u ležaj zamijenjen je spolnim golijastvom.
Rastu želje.
Tako čovjek može malo ostariti.
Od danas su ptice glupe.
Trebalo biti grob.
I primati mrtvoce mirno.

Danas: vagon zubi. To je prašina.
Kroz vrata vagona fumarola dima-prašine.
Svi kišemo. Od kibanja posrćemo. Vrtoglavica. To je bumor.
Prolom oblaka. Nema vreća i mi čekamo ležeći na brdu simih bodljikavih zrna. Po krovu vagona udaraju kaplje.
Onda više ne udaraju, nego tuširaju u mlagovima.

Sanjarimo.
To je najljepše što se može.
Sanjariti, sanjati, spavati.
Poslije toga je tijelo vidrastije.
Miba nosi vreću od »Biljanca. To je vreća za ljekovito bilje, a mi smo natrpali zob. Sto četrdeset kila.
Čudimo se.
Čudimo se uz to i botimice. Samo da Miba odnese i ostale tri vreće sam.
Dobra je borba čovjeka sa silom težom.
To ga vraća zdravlju. Unormaljuje ga.

Radimo.
Dva vagona cementa.
Vratovi znojni pa se cement zaljepio.

10-74200041
dorđe jovanović

beleška o

„knezu srpskih pesnika“ fragmenti

... Talenat ovog gospodina — a zašto se taj talenat ne priznaje i Vojislavu Iliću-Mladem? gospodina koji je počeo sa pesmicom u *Bosanskoj Vili* na čijim zadnjim stranama prima od urednika savete da bolje uči a ne da se buni i vrpolti, talenat koji počinje da se manifestuje tim pesmicama osrednjeg provincijskog nivoa, sada (1926

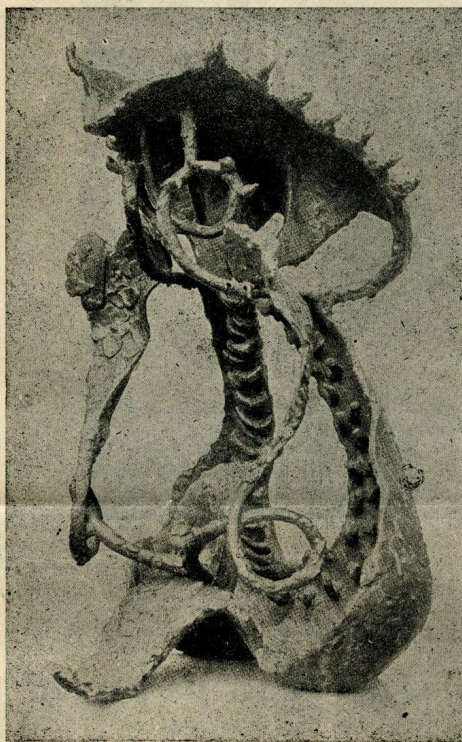
—1950) je ostvaren u glomaznoj torti od bajatih kolača nazvanoj *Blago cara Radovana*. Jovo Dučić iz prošlog veka postaje Jovan Du-

čić ovog veka, a kad bi se nekim čudom prebacio u iduću stoleće bio bi Ovan Dučić, opet pesnik, varnčan duh i tako dalje, bez ikakvih drugih promena. Od vila do careva nije daleko, samo je i jedno i drugo veoma udaljeno od današnjice. Jovo-Jovan Dučić je oko četrdeset godina tapkao, čeprkao i najzad našao blago carevo. Možda ga je on samo dobio jer, vele, pesnici se često nagraduju, ali da se ne zameramo oko sitnica. Na kraju krajeva: Martin u Zagreb, Martin iz Zagreba...

Neću da uveseljavam čitaoce citirajući mudrosti i lepe stihove, jedre kao naduvane bešike. Mrzelo me je da po savetu nekih tragam za izvesnim stihovima, jer kažu mi postoje i šopiranja. Sve ovo ostavljam onima koji smatraju da je opravdano posvetiti svoj trud ovakvoj i sličnoj poeziji, ja ću samo opisati svoje ponovno čitanje sabranih Dučićevih umotvorina.

Jutro je, ali ne kao u početku speva. Obično jutro kada se žuri u radionice, kancelarije, škole. Nimalo epskog, bar meni osamućenom Dučićem: treći je dan kako čitam o vitorogim mesecima, ružama, vaznama, moru, zlatnim kosama, mramoru, jablanovima, princezama, Bogu, vlasteli, Srbiji, Dubrovniku, Leili i sličnim lepim i nežnim stvarima.

Tek što sam pročitao *Crnu pesmu* »To je bilo dok ona beše najlepša i najtužnija žena u mračnom Eskurijalu, to je bilo obično u duge dane, u vrtovima gde su živeli suncekreti puni bolne nostalgije«. Uzimam novine. Ništa naročito. Novine kao novine. U Novom Sadu, Srpskoj Atini, pretučena sobarica. Isprebijao je gazda i držao zatvorenu nekoliko dana. Sećam se da je nedavno i neka beogradska domaćica pretukla do smrti svoju služavku. Čitam dalje Dučića. *Dubrovačke pesme*. Zaista uzbudljiva istorija ponosite i dostojanstvene vlastelinske Luce. Nisan ni malo sentimentalna. Ni zbog Dučića, ni zbog one dve radnice. Ni jednoj ni drugoj nije potrebna ma čija razneženost, naročito ne onoj mrtvoj. Svaki onaj koji ova zverstva hoće da komentariše svojom dirljivošću i mlitavim srcem, nemoralan je. Komentari su nepotrebni. Potrebna je svesna akcija, potrebna je svest onih koji mogu sutra da budu pretučeni... Ali ja zaboravljam da treba da pišem o »knezu srpskih pesnika«, da je potrebno da svaki njegov red pročitam. Toga dana. Sutradan. Nekoliko dana. Ipak ne mo

žak lipič

mirab

U vagonu je strašno vruće. Cement je vreo kao pijesak plaže.

Pod keraj smo bili sasvim iscrpljeni.

Išli smo u krcinu i pili.

Bili smo tvrdokuhani ljudi.

Da nas je tko izazvao, odmah bi se potukli.

Polako se vraćam.

Obukao sam

lijepu

zelenu

košulju.

I nove blače i dobre lagane cipele.

Osjećam da je moje divljaštvo kapituliralo pred ovim činjenicama.

Poviše sam smršario i osjećam se elegantan.

Okupao sam se; potrošio pola sapuna.

Tako se čovjek uči živjeti.

A koji puta pomisli, da to zna prilično dobro.

Opet smo bili četvorica.

Alius, Lukiüs, Ive i ja.

Pred nama se rasprsmula još jedna raketa i mi smo još jedan predio sagledali. Možda ćemo se jednom raznježiti za tim danima. Kad smo imali osmeh bez kaplje octa, slušajući kako Saćmo dijeli svoje srce nama i tjera nas u krcinje, kod kojih je čitavo tijelo snažno kao rep morskog psa.

ALOJZ MAJETIĆ rođen je 1938 godine u Delnicama. Poeziju je najviše objavljivao u »Poljima«. Prvu zbirku pesama »Dijete s brkovima priča« izdala mu je »Litografija« iz Zagreba 1956 godine. Alojz je nosilac prve nagrade »Polja« za esej za 1957 godinu. Sada studira svetsku književnost u Zagrebu.

gu da pišem o Dučiću. Skoro svaka veća radnja, od knjizare do kobasitarnice, ima u svom izlogu trobojkom ovenčano *Blago cara Radovana*. Ono stoji pored šunka ali nije šunka. Šunka je nekad bila živo meso, a ova knjiga nikada. Sve ovo govori mnogo rečnije od onoga što sam u stanju da napišem povodom ovakvog pesništva dostojnog da ga piše kakva precvetala uspijua. Prekidam. Završavam. Nešto je već davno završeno...

(Nadrealizam danas i ovdje januar 1932, broj 2).